

სსიპ ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სააგენტოს

რადიოაქტიური ნარჩენების მართვის დეპარტამენტის

2016 წლის იანვარ-ივნისში გაწეული სამუშაოს

ანგარიში

როგორც მოგეხსენებათ რადიოაქტიური ნარჩენების მართვის დეპარტამენტმა, რომლის საქმიანობის მთავარი მიზანია სახელმწიფოს ფლობელობაში არსებულ რადიოაქტიურ ნარჩენებთან უსაფრთხო მოპყრობის განხორციელება, თავისი ფუნქციონირება დაიწყო 2016 წლის 4 იანვრიდან. შესაბამისად, თავდაპირველად განხორციელდა რადიოაქტიური ნარჩენების ცენტრალიზირებული საცავის და რადიოაქტიური ნარჩენების სამარხის გადმოცემა სააგენტოს ბალანსზე. დეპარტამენტის თანამშრომლებმა მიიღეს საცავში დაშვების საშუალებები. უზრუნველყოფილი იქნა საცავის და მისი მიმდებარე ტერიტორიაზე განლაგებული ვიდეოკამერების უწყვეტი სიგნალის მიღება სააგენტოს ოფისში, რის შედეგადაც უწყვეტად ხორციელდება საცავისა და მისი მიმდებარე ტერიტორიის კონტროლი. ამასთან, საცავში ნებისმიერი ქმედების შესახებ (კარების გაღება ან/და დახურვა ან რაიმე სავარაუდო საგანგაშო მდგომარეობა) დეპარტამენტის თანამშრომლები იღებენ მოკლე ტექსტურ შეტყობინებებს მობილურ ტელეფონებზე. საცავის მომსახურე ტექნიკურ პერსონალთან ერთად განხორციელდა საცავის ფიზიკური დაცვის ელექტრონული სისტემის შეკეთება/გაუმჯობესება. ასევე მწყობრში იქნა მოყვანილი აქამდე უმექედობაში მყოფი დიზელ-გენერატორის ავტომატური ჩართვის სისტემა, რომელიც საშუალებას მოგვცემს საცავისთვის ელექტროენერჯის მიწოდების ავტომატურ უზრუნველყოფას მისი ავარიული გათიშვის შემთხვევაში. ამ სისტემის ფუნქციონირება მნიშვნელოვანია აგრეთვე ფიზიკური დაცვის ელექტრონული სისტემების გამართული მუშაობისთვის, რომელთა მწყობრიდან გამოსვლის ერთ-ერთი მიზეზი შეიძლება იყოს ელექტროენერჯის თუნდაც მცირე ხნით შეწყვეტა.

ამერიკულ მხარესთან წარმოებული მოლაპარაკებების საფუძველზე იგეგმება საცავში ახალი დამატებითი ფიზიკური დაცვის სისტემის დანერგვა, რომელიც უზრუნველყოფს სპეციალური სიგნალის მიღებას საცავში ნებისმიერი კონტეინერის არავატორიზირებული გადაადგილების შემთხვევაში. ამჟამად მიმდინარებს მოლაპარაკება საქართველოს კომუნიკაციების ეროვნულ კომისიასთან სამუშაოების განხორციელების პირობების შესათანხმებლად.

ამერიკის ბირთვული მარეგულირებელ კომისიასთან გაფორმებული ხელშეკრულების საფუძველზე, დაწყებული პროექტის ფარგლებში, დეპარტამენტი ახორციელებს

მცხეთის ცენტრალიზებულ საცავში არსებული ყველა რადიოაქტიური ნარჩენის და გამოყენებიდან ამოღებული რადიოაქტიური წყაროს ხელახალ ინვენტარაიზაციას. ამ მიზნით დამატებით იქნა აყვანილი შესაბამისი კვალიფიკაციის მქონე თანამშრომლები 3 თვის ვადით, რომლებიც დეპარტამენტის და ფიზიკის ინსტიტუტის წარმომადგენლებთან ერთად განახორციელებენ აღნიშნულ სამუშაოს.

შინაგან საქმეთა სამინისტროსთან მიღწეული შეთანხმების შედეგად დეპარტამენტს გადმოეცა ორი მსხვილგაბარიტიანი კონტეინერი, რომელიც მოხმარებული იქნება გამოყენებიდან ამოღებული რადიოაქტიური წყაროების უსაფრთხოდ განსათავსებლად.

რადიოაქტიური ნარჩენების სამარხისათვის აღდგენილი იქნა შეწყვეტილი ელექტროენერჯის მიწოდება. სამარხის ფიზიკური დაცვის განსახორციელებლად პირველად გამოყოფილი იქნა დაცვის პოლიციის რაზმი, რომელიც ახორციელებს სამარხის პერიმეტრის უწყვეტ კონტროლს. ჩატარებული შეფასების საფუძველზე იგეგმება სამარხის ზედაპირის დაფარვა დამცავი შრით, რათა თავიდან აცილებული იქნას რაიმე სახის ნალექის სავარაუდო მოხვედრა სამარხში.

დეპარტამენტი აგრძელებს მუშაობას რადიოაქტიური ნარჩენების მართვის 15 წლიანი ეროვნული სტრატეგიის და მისი განსახორციელებელი სამოქმედო გეგმის შესამუშავებლად. შეგროვდა, გაანალიზირებული და დახარისხებული იქნა დეტალური ინფორმაცია ქვეყანაში არსებული რადიოაქტიური ნარჩენების და მათთან მოპყრობის მეთოდების შესახებ. ეს ინფორმაცია წარდგენილი იქნა 18-19 მაისს ორგანიზირებულ სამუშაო შეხვედრაზე, რომელშიც მონაწილეობა მიიღეს ყველა დაინტერესებული ქართული ორგანიზაციების წარმომადგენლებმა, შვედმა და ქართველმა ექსპერტებმა. ამასთან სხვა ქვეყნების გამოცდილების გაზიარების მიზნით, ივნისის დასაწყისში მოეწყო ქართველი ექსპერტების ვიზიტი უკრაინაში, რომელსაც უმასპინძლა უკრაინის სახელმწიფო მარაგულირებელი ორგანოს (სახელმწიფო მარეგულირებელი ბირთვული ინსპექტორატი) ხელმძღვანელობამ. გაზიარებული იქნა უკრაინული გამოცდილება რადიოაქტიურ ნარჩენებთან მოპყრობის მხრივ, მოეწყო ვიზიტი ჩერნობილში. შედეგად შემუშავდა სტრატეგიის პროექტი რომელიც განსახილველად გადაეგზავნება ყველა დაინტერესებულ პირს.

აღსანიშნავია, რომ უკრაინაში ვიზიტის ფარგლებში თანამშრომლობის გაღრმავების მიზნით მიღწეულ იქნა შეთანხმება, რომ გაფორმდეს ურთიერთგაგების მემორანდუმი უკრაინისა და საქართველოს მარეგულირებელ ორგანოებს შორის.

საერთაშორისო თანამშრომლობის გაღრმავებისთვის ატომური ენერჯის საერთაშორისო სააგენტოს (აესს) ტექნიკური თანამშრომლობის პროექტის GEO/9/013 ფარგლებში მიღებული იქნა ორი დამოუკიდებელი მისია. პირველი მისიის მიზანი

იყო რადიოაქტიურ ნარჩენებთან მოპყრობისათვის აუცილებელი საკანონდებლო ეროვნული ბაზისის მიმოხილვა და მისი განვითარების გზების დასახვა. მისიის შედეგად მომზადებული და გადმოგზავნილი იქნა შესაბამის დასკვნა, სადაც მოკლედ არის მიმოხილული არსებული მდგომარეობა საკანონდებლო ბაზის თვალსაზრისით და დაფიქსირებულია ის არეები, რომლებიც პრიორიტეტულად უნდა იქნას მიჩნეული სამომავლო მუშაობისთვის. მეორე მისიამ განიხილა რადიოაქტიური ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული საკითხები და ჩამოაყალიბა რეკომენდაციები, რომლებიც გათვალისწინებულნი იქნება რადიოაქტიურ ნარჩენებთან მოპყრობის პროცესში. აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ აესს-ში გადაგზავნილი იქნა ახალი საპროექტო წინადადება მომავალი ოთხი წლის (2018-2021) განმავლობაში განსახორციელებელი საქმიანოსის შესახებ. აესს-ის პროექტების მენეჯერთან წარმოებული მოლაპარაკების შედეგად შეთანხმდა იმ მოწყობილობების სია, რომელსაც საქართველო მიიღებს მოქმედი პროექტის ფარგლებში.

ასევე აღნიშნულ პერიოდში შემუშავებული და საქართველოს მთავრობის N189 დადგენილებით მიღებული იქნა ახალი საკანონდებლო აქტი - „ტექნიკური რეგლამენტი - რადიოაქტიურ ნარჩენებთან მოპყრობის წესი“.

სსიპ ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სააგენტოს გადმოეცა ავტომანქანა, რომელიც აღჭურვილია გამოსხივების მადექტირებელი მოწყობილობებით. აქვე შესაძლებელია ნიადაგის და ჰაერის სინჯების აღება და მასში რადიოაქტიურობის შემცველობის ანალიზის ჩატარება. გადმოცემისას ეს აპარატურა გამოსული იყო მწყობრიდან. დეპარტამენტის თანამშრომლების მიერ განხორციელდა აპარატურის შეკეთება და ხელახალი ინსტალირება. ჩატარდა ამ აპარატურის მუშაობის პირველადი გასვლითი გამოცდა.

დეპარტამენტი მიმდინარე საქმიანობის ფარგლებში ახორციელებს დებულებით განსაზღვრულ სხვადასხვა ფუქციებს, კერძოდ - პერიოდულად კონტროლდება საცავისა და სამარხის რადიაციული ფონი და რადიოლოგიური მდგომარეობა. დეპარტამენტის თანამშრომლები მონაწილეობას იღებდნენ აშშ ენერჯეტიკის დეპარტამენტის, ბირთვული მარეგულირებელი კომისიის და აესს-ის მიერ ორგანიზირებულ ტრენინგებში და შეხვედრებში. 1 იანვრიდან დღემდე საცავში განთავსდა უსაფრთხოების სამსახურის მიერ არალეგალური მიმოქცევიდან ამოღებული გადარიბებული ურანის შემცველი ორი მასალა. ყოფილი მომხმარებლებიდან საცავში უსაფრთხო განთავსების მიზნით გადატანილი იქნა გამოყენებიდან ამოღებული სხვადასხვა რადიოაქტიური წყაროები. დეპარტამენტის თანამშრომლები განიხილავენ მათ კომპეტენციაში შემავალ კორესპონდენციას და მონაწილეობას ღებულობენ ნორმატიული აქტების შემუშავებასა და განხილვაში.